

Enligt sändlista

Sammanfattning av projekt lekparker 2009

Projektets omfattning

Projektet omfattade 26 st allmänna lekparker på Åland, varav 19 st i Mariehamn, 5 i landsbygdskommuner och 2 i skärgårdskommuner. Resterande 8 kommuner har inga allmänna lekparker.

Lekparker som hör till skolor, daghem, campingplatser och andra verksamheter kontrolleras ej inom ramen för projekt lekparker utan i samband med inspektion av huvudverksamheten.

Vid inspektionerna har kontrollerats att lekredskap, fallunderlag och lekparkernas utformning följer de krav som ställs i rådande lagstiftning och standarder (SFS-EN 1176 och 1177).

Inspektionsresultat

- I de flesta av lekparkerna byts sanden i sandlådan årligen, vilket är bra ur hygienisk synpunkt. Dock har färre än en tredjedel av sandlådorna någon form av övertäckning då de inte används.
- 7 lekparker har klätterställningar där det förekommer öppningar mellan 9 och 23 cm stora, i vilka barn kan fastna och bli hängande.
- 4 av 8 klätternät har maskor mindre än 30 cm, vilket inte rekommenderas.
- De flesta av rutschbanorna har ett väl tilltaget fallområde framför utåkningsdelen.
- 3 rutschbanor saknar skyddsräcke över plattformen där banan börjar, vilket numera krävs.
- 24 av lekparkerna hade en eller flera brister gällande fallområdet nedanför lekredskapen.
  - Vid 4 klätterställningar fanns stenar i marken under ställningen.
  - På 11 lekparker fanns fasta föremål så som bänkar, kantbrädor eller lösa föremål inom fallområdet.
  - På 6 lekparker var fallunderlaget för tunt och på 10 saknades dämpande fallunderlag helt.
- Endast 2 av 24 gungställningar hade ett fallområde på minst 4 m i vardera gungriktning, vilket standarden kräver.

- Många gungställningar var försedda med insprängningsskydd, vilket rekommenderas i standarden.
- 3 lekparkar hade en gungställning med 3 gungor i samma gungsektion, vilket inte längre får förekomma.

En av de vanligaste bristerna i lekparkerna var dåligt underhåll av lekredskap och fallunderlag. Det rekommenderas att underhållsplaner upprättas, så att brister uppmärksammas i tid och kan åtgärdas innan olyckor sker.

Totalt kommer 21 st lekparkar att tas upp till föreläggande. Detta gäller lekparkar med allvarliga säkerhetsbrister eller där det förekommer många enskilda brister som sammantaget ger behov av uppföljning. Uppföljning av projektet kommer att göras under 2010.

Information till ansvariga för lekparkerna

Säkerhetskraven för lekparkar finns samlade i EU-standard SF EN 1176 och SF EN 1177. Nedan följer en kort genomgång av kraven inom de områden där många av lekparkerna i projektet uppvisade brister.

Öppningar med farliga mått

I standarden anges några mått på öppningar som ska undvikas på vissa lekredskap, för att minska risken för allvarliga olyckor:

Öppningar med mått på 9-23 cm, på en höjd över 0,6 m från underlaget, är inte tillåtna. Små barn klättrar ofta ut genom en öppning med benen före. Om öppningen är för smal kan huvudet sedan fastna i öppningen och barnet bli hängande om det inte når ned med benen till underlaget.

Öppningar på 8-25 mm får inte förekomma på höjder över 1,2 m och i lekredskap som framtvingar rörelse, exempelvis rutchbanor och brandkårsstänger. Barn kan fastna med fingrarna.

Smala öppningar vid rutchbanans startdel, där barn kan fastna med exempelvis dragsnören på kläder, är inte tillåtna.

Nya fabrikstillverkade redskap är som regel tillverkade enligt standarden och bra ur säkerhetssynpunkt. Äldre modeller ska ses över så att de inte har öppningar med ovanstående mått. Den som ansvarar för lekparken är skyldig att åtgärda brister i äldre redskap så att nuvarande standard följs. Innan åtgärder utförs är det bra att kontakta redskapets tillverkare för anvisningar.

Klätternät

Maskorna i ett klätternät får inte heller vara mindre än 23 cm. Efter flera allvarliga olyckor, där barn som klättrat med cykelhjälm på huvudet fastnat och blivit hängande, rekommenderas nu att nätmaskorna ska vara minst 30 cm stora.

Fallområdet

I drygt hälften av alla lekparksolyckor spelar fallunderlagets beskaffenhet en avgörande roll för hur allvarlig skadan blir. Det dämpande fallunderlaget kan vara för tunt eller saknas helt, och ibland finns hårda kanter eller andra fasta föremål inom fallområdet.

Fallområdet ska vara täckt med minst 30 cm tjockt stötdämpande underlag, exempelvis bark, fallskyddsplattor eller strid sand. Den typ av sand som finns i sandlådor fungerar inte som fallunderlag eftersom den är för kompakt.

Köper man bark som fallunderlag måste man själv kontrollera barken och plocka bort stora och vassa bitar innan den läggs ut.

Alla lekredskap som är över 0,6m höga ska ha ett fallområde på minst 1,5 m åt alla håll, mätt från redskapets ytterkanter.

<u>Fallhöjd</u>	<u>Minsta fria fallutrymme</u>
Upp till 1,5 m	1,5 m
1,7 m	1,63 m
2 m	1,83 m
2,3, m	2,03 m
2,5 m	2,17 m
3 m	2,5 m

Gungor ska ha ett fallområde på minst 4 m i vardera gungriktning.

Finns det staket vid sidorna ska avståndet mellan gungstativ och staket vara minst 1,5 m. Detta för att barnen lätt ska kunna passera vid sidan av ställningen och inte mellan gunga och ställning, där de riskerar att träffas av någon som gungar.

Informationstavla

Standarden föreskriver att alla lekparker ska ha en informationstavla/skylt som uppger lekplatsens namn, adress, nödnummer samt kontaktuppgifter till den ansvarige för lekparken. Detta för att underlätta för allmänheten att informera om trasiga redskap eller andra säkerhetsbrister och för att underlätta vid tillkallande av hjälp om en olycka har skett. Man bör också uppmana allmänheten att meddela den ansvarige för lekparken när en olycka skett, så att man kan se över om åtgärder behövs för att förhindra liknande olyckor.

Mer information

För mer information om de krav som ställs på lekparker rekommenderas boken "Säkra lekplatsen", utgiven av svenska kommunförbundet år 2009. Boken ger en enkel och bra beskrivning av standardens säkerhetskrav, och kan beställas på www.skl.se.

Kontakta gärna ÅMHM med frågor och funderingar angående säkerheten på lekparker.

Bakgrund

Enligt av landskapsregeringen fastställd tillsynsplan för 2009 ska lekparker inspekteras i projektform.

För projektinspektionen debiteras ingen separat avgift. Från och med 2008 uppbärs en årlig tillsynsavgift för alla tillståndspliktiga verksamheter enligt Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighetens avgiftstaxa för 2008, fastställd av Ålands landskapsregering den 21 december 2007. Denna avgift debiteras separat.

Beslutet justeras omedelbart.

För Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Yvonne Österlund
Myndighetschef
Beslutande

Helena Jarvad
Tillf. miljöskyddsinspektör
Föredragande